

UUDENKAUPUNGIN KAUPUNKI

Opetus- ja kasvatuslautakunta 26.8.2026

Esi- ja perusopetuksen koulukuljetusopas

1.9.2026 alk.

Sisällysluettelo

1. Lainsäädäntö	3
2. Kuljetusten myöntämisen perusteet	5
3. Esiopetus- ja koululaiskuljetuksen hakeminen	7
4. Esiopetuksen ja perusopetuksen koulukuljetusten järjestäminen	8
5. Säännöt ja ohjeet koulukuljetuksissa	10
6. Toiminta poikkeustilanteissa	11
7. Liikennekasvatus ja turvallisuus	12
8. Ohjeita esiopetusyksiköille ja kouluille	14
9. Ohjeita kuljetusoppilaiden huoltajille	15
10. Ohjeita liikennöitsijälle ja kuljettajalle	15

1. Lainsäädäntö

Perusopetuslaki

6 § Oppilaan koulupaikan määräytyminen

Opetus tulee kunnassa järjestää siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaiikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Esiopetusta järjestettäessä tulee lisäksi ottaa huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää päivähoitopalveluita.

Kunta osoittaa oppivelvolliselle ja muulle tässä laissa tarkoitettua opetusta saavalle 1 momentin mukaisen lähikoulun tai muun soveltuvan paikan, jossa tämän lain 4 §:n 1 ja 2 momentin mukaisesti annetaan opetusta sellaisella oppilaan omalla kielellä, jolla kunta on velvollinen opetusta järjestämään.

Esiopetusta saavalle oppilaalle voidaan opetuksen järjestämispaiikaksi osoittaa myös vastaavat edellytykset täyttävä 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu päivähoitopaikka tai muu soveltuva esiopetuksen järjestämispaiikka. Kunta voi perustellusta opetuksen järjestämiseen liittyvästä syystä opetuskieltä muuttamatta vaihtaa opetuksen järjestämispaiikkaa.

32 § Koulumatkat

Jos perusopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen. Jos esiopetusta saavan oppilaan matka kotoa esiopetukseen tai lasten päivähoidosta annetussa laissa tarkoitettua päivähoidosta esiopetukseen on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on vastaavasti oikeus maksuttomaan kuljetukseen kotoa suoraan esiopetukseen tai päivähoidosta esiopetukseen ja esiopetuksesta kotiin tai päivähoitoon.

Perusopetusta, lisäopetusta tai esiopetusta saavalla oppilaalla on oikeus maksuttomaan kuljetukseen myös silloin, kun edellä tarkoitettu matka oppilaan ikä ja muut olosuhteet huomioon ottaen muodostuu oppilaalle liian vaikeaksi, rasittavaksi tai vaaralliseksi. Maksuttoman kuljetuksen vaihtoehtona on oppilaan kuljettamista tai saattamista varten myönnettävä riittävä avustus.

Edellä 1 momentin mukaisesti järjestettävä oppilaan päivittäinen koulumatka odotuksineen saa kestää enintään kaksi ja puoli tuntia. Jos oppilas lukuvuoden alkaessa on täyttänyt 13 vuotta, saa koulumatka kestää enintään 3 tuntia.

Jos oppilas otetaan muuhun kuin 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun kouluun tai opetuksen järjestämispaiikkaan, oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan

asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista. Kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan.

Muiden lakien ja asetusten turvallisuusmääräyksiä

Liikenne- ja viestintäministeriön asetus koulu- ja päivähoitokuljetusten kuormituksesta ja turvallisuusjärjestelyistä (553/2006) on tullut voimaan vuonna 2006. Asetus koskee koulun säännölliseen toimintaan kuuluvia matkoja, jotka ovat kunnan tai vastaavan tahon järjestämää tilausliikennettä. Koululaisten käyttämä normaali reittiliikenne ei kuulu asetuksen soveltamisalaan. Myös koulumatkoilla ja koulukuljetuksissa on tärkeä muistaa, että kaikkien tienkäyttäjien on otettava huomioon yleinen tieliikennettä koskeva lainsäädäntö.

Turvavyötä on tieliikennelain mukaan käytettävä kaikkien istuessaan sellaisella paikalla mihin se on asennettu. Oppilaita kuljettavan kouluauton (tilausliikenne, taksi, pienoislinja-autot) kuljettajan on myös käytettävä turvavyötä.

Autossa voidaan kuljettaa kuljettajan lisäksi enintään rekisteriotteeseen merkityn määrä istumapaikkaluvun mukainen määrä matkustajia. Jos auto on koulukuljetuskäyttöön hyväksytyillä lisäturvavöillä, matkustajien määrä yhdellä istuimella tai istuinrivillä saa olla enintään seuraava:

Istumapaikkojen määrä	matkustajien määrä
1	2
2	3
3	5
4	6

Vierekkäisillä istumapaikoilla ei kuitenkaan saa olla useampia kuin kolme matkustajaa. Kuljettajalle ja kahdeksalle matkustajalle rekisteröidyssä henkilöautossa saa kullakin vähintään 70 senttimetrin levyisellä istumapaikalla, kuljettajan viereistä paikkaa lukuun ottamatta, kuljettaa kahta siihen sopivaa matkustajaa. Siten 1+8 hengen autossa saa kuljettaa 13 oppilasta sillä edellytyksellä, että kaikki oppilaat ovat lukuvuoden alkaessa alle 13-vuotiaita, muutoin saa kuljettaa 12 oppilasta (asetus 553/2006 2 §).

Linja-autoissa ei saa olla lainkaan ylikuormaa koulukuljetuksissa (asetus 553/2006 3 §). Linjaliikenteessä rekisteriin merkitty matkustajamäärä saadaan tilapäisesti ylittää 30 prosenttia (asetus ajoneuvojen käytöstä tiellä 38 §). Laki alkolukon käytöstä koulu- ja päivähoitokuljetuksissa (10.12.2010/1110) määrää alkolukon käytön pakolliseksi tilausajoina suoritettavissa koulu- ja päivähoitokuljetuksissa.

Koulukuljetusauto on merkittävä edessä ja takana olevalla koulukyytikilvellä. Kilven saa korvata takseissa valaistulla koulukuljetusta ilmaisevalla kuvulla, joka on vähintään taksivalaisimen kokoinen.

2. Kuljetusten myöntämisen perusteet

Varsinaisella koulumatkalla tarkoitetaan oppilaan päivittäistä kodin ja kunnan osoittaman ensisijaisen koulun/esiopetuspaikan (= lähikoulu) välistä matkaa, jonka hän kulkee kouluun/esiopetukseen ja sieltä palatessaan. Koulumatkaksi ei katsota oppilaan poikkeamista koulureitiltä tai jos hän ei käytä hänelle osoitettua koulukuljetusta.

Koulukuljetuksella tarkoitetaan oppilaalle maksutonta kuljetusta kodin ja koulun/esiopetuspaikan välillä, jonka opetuksesta vastaava järjestää halvinta tarkoituksenmukaista kulkuneuvoa käyttäen. Maksuton koulukuljetus koskee esiopetusta, perusopetusta tai lisäopetusta saavaa oppilasta.

Uudenkaupungin kaupungin koulukuljetusten myöntämisessä ja järjestämisessä noudatetaan perusopetuslain 32 §:ssä määriteltyjä perusteita. Perusopetuslain lisäksi koulukuljetusten myöntämisessä noudatetaan näitä Uudenkaupungin kaupungin hyväksymiä tarkentavia perusteita.

Perusteiden täyttyessä Uudenkaupungin kaupunki on velvollinen järjestämään uusikaupunkilaiselle oppilaalle maksuttoman koulukuljetuksen tai avustamaan oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvia kustannuksia. Uudenkaupungin kaupunki maksaa kuljetusavustuksia vain poikkeustapauksissa erillisillä päätöksillä.

Oppilaalla ei ole oikeutta koulukuljetusetuuteen, jos hänet otetaan muuhun kuin kaupungin osoittamaan lähikouluun tai esiopetuspaikkaan (POL 6 § 2 mom.), tällöin oppilaaksi ottamisen edellytykseksi voidaan asettaa, että huoltaja vastaa oppilaan kuljettamisesta tai saattamisesta aiheutuvista kustannuksista (POL 32 § 3 mom.) Oppilaan huoltaja voi myös järjestää kuljetuksen kouluun / esiopetukseen omalla tai tilaamallaan kulkuneuvolla, jolloin hän vastaa siitä aiheutuvista kustannuksista ja järjestelyistä kokonaisuudessaan.

Mikäli lapsi asuu vuorotellen kummankin vanhemman luona, lapsella on vain yksi virallinen asuinpaikka (väestörekisterin mukainen asuinpaikka), jonka perusteella kunta osoittaa oppilaan lähikoulun. Kunnan perusopetuslain mukaisen koulumatkaetuuden järjestämisvelvollisuus syntyy vain lapsen virallisesta asuinpaikasta.

Perusopetuslakiin perustuvaa oikeutta matkaettuun ei ole oppilailla, jotka osallistuvat perusopetuksen valmistavaan opetukseen tai, jotka osallistuvat perusopetukseen ylitettyään oppivelvollisuusiän.

Ensisijainen koulu eli ns. lähikoulu / esiopetuspaikka

Kuljetusetuuden edellytyksenä on, että oppilas käy Uudenkaupungin kaupungin osoittamaa ensisijaista koulua/esiopetuspaikkaa. Muihin kuin Uudenkaupungin kaupungin osoittamiin kouluihin/esiopetuspaikkoihin kuljetuksia ei järjestetä, eikä korvata.

Koulumatkan pituus

Perusopetuslaissa määritellään koulumatkan pituudesta seuraavasti: ”jos perusopetusta, esiopetusta tai lisäopetusta saavan oppilaan koulumatka on viittä kilometriä pitempi, oppilaalla on oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen”.

Uudenkaupungin kaupungin kasvatus- ja opetuslautakunnan määrittelemissä perusteissa esi- ja perusopetuksessa oppilaalle myönnetään koulukuljetus kaupungin osoittamaan ensisijaiseen esiopetus tai perusopetuspaikkaan, kun koulumatkan pituus on:

- esiopetuksessa ja perusopetuksen 1. – 2. luokan oppilaalla yli 3 kilometriä
- perusopetuksen 3. – 9. luokan oppilaalla yli 5 kilometriä

Koulumatka mitataan lapsen väestörekisterin mukaisesta pysyvästä kotiosoitteesta, kotiportilta koulun portille lyhintä jalankulkukelpoista ja yleisessä käytössä olevaa tietä pitkin. Tällöin kävely- ja pyörätiet otetaan huomioon ensisijaisina kulkuväylinä. Mittauksessa huomioidaan lisäksi, ovatko ne käytettävissä myös talviaikaan. Kunnan velvollisuus ei ole järjestää kuljetusta koko matkalle.

Koulumatka mitataan tietokoneohjelmalla. Epäselvissä rajatapauksissa Uudenkaupungin kaupungin mittausosasto määrittää matkan pituuden.

Koulumatkan vaarallisuus

Vaarallinen tie

Jos oppilaan koulumatka, hänelle osoitettuun esi- tai perusopetuspaikkaan, tai osa siitä todetaan vaaralliseksi, kaupunki järjestää koulukuljetuksen koulumatkalle tai sen vaaralliseksi katsotulle osuudelle.

Koulumatkan turvallisuutta arvioidaan ensisijaisesti paikallistuntemuksen perusteella yhteistyössä kaupunkisuunnittelun kanssa. Lisäksi hyödynnetään Koululiitu-ohjelmaa. Varhaiskasvatuksen johtaja/rehtori tekee päätöksen koulukuljetuksen myöntämisestä.

Petoeläinvaara

Petoeläinvaaran vuoksi huoltajan on mahdollista anoa huollettavalleen koulukuljetusta tai siihen liittyviä, nykyistä kuljetusreittiä koskevia muutoksia. Hakemukseen tulee liittää paikallisen riistanhoitoyhdistyksen lausunto, josta ilmenee vaaratilanteen vakavuus ja koulukuljetuksen välttämättömyys. Suositus koulukuljetukseen ei riitä kuljetuksen myöntämisperusteeksi.

Petoeläinhavaintoihin perustuvia maksuttomia koulukuljetuksia voidaan myöntää 1.11.-28.2. väliselle ajalle. Koulukuljetus myönnetään pääsääntöisesti aamukuljetukseen pimeyden takia. Kuljetuksen

järjestämisessä otetaan huomioon valaistuksen puuttuminen kuljettavalta tieosuudelta, liikenteen tiheys tieosuudella ja oppilaan kulkumatkan pituus metsäisellä tieosuudella. Kuljetusta ei järjestetä valaistuille tieosuuksille. Kuljetusta ei myöskään järjestetä taksilla linja-auton sijaan silloin, kun oppilaalla on lyhyt matka pysäkille/noutopaikalle. Yhden kriteerin täyttyminen ei tarkoita automaattisesti koulukuljetuksen järjestämistä, vaan päätös koulukuljetuksen järjestämisestä tehdään kokonaisharkinnan perusteella.

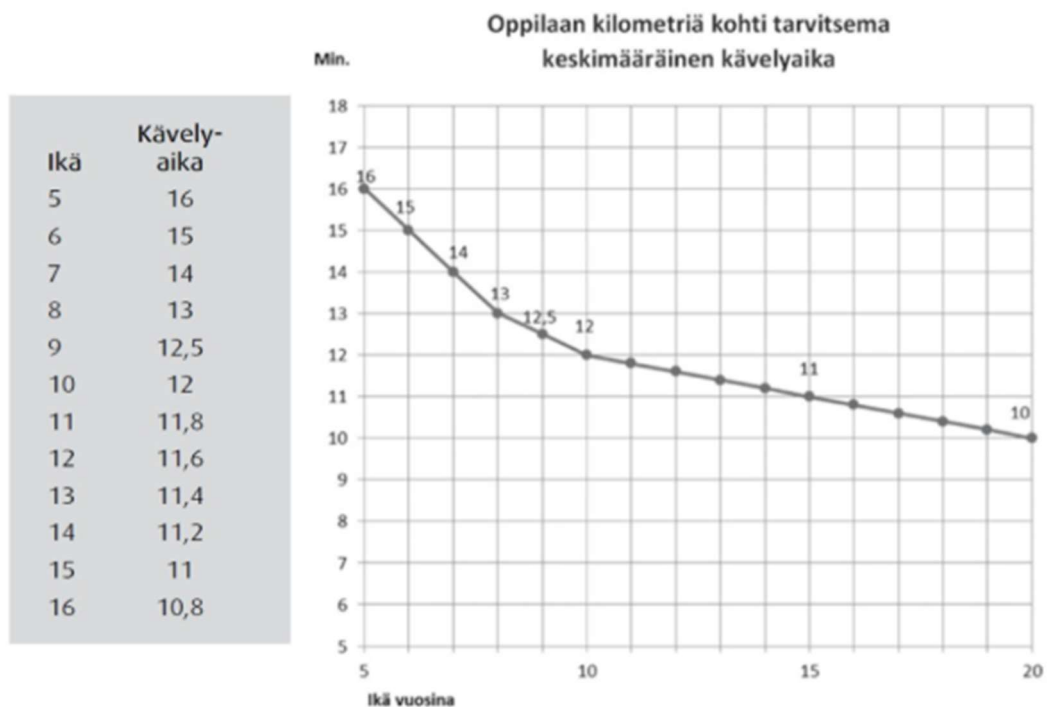
Jos kuljetuskalustoa ei ole riittävästi saatavilla tai kuljetuksen järjestäminen on erityisen hankalaa, voidaan oppilaan huoltajalle maksaa oppilaan kuljettamisesta saattokorvaus.

Koulumatkaan käytettävä aika

Perusopetuslain § 32 mukaan oppilaan päivittäinen koulumatka saa odotuksineen kestää enintään:

- kaksi ja puoli tuntia oppilaan ollessa alle 13-vuotias lukuvuoden alkaessa
- kolme tuntia oppilaan ollessa yli 13-vuotias lukuvuoden alkaessa.

Koulumatkaan sisältyvä kävelyaika lasketaan seuraavan taulukon mukaan:

Taulukko 1: Oppilaan kilometriä kohti käyttämä keskimääräinen kävelyaika (Lähde: Henkilökuljetusopas, Kuntaliitto 2012, Siltala toim.)

Jos oppilas muuttaa kunnan sisällä toiselle oppilaaksiottoalueelle kesken lukuvuoden, hänellä on oikeus käydä lukuvuosi loppuun vanhassa koulussa. Koulukuljetus järjestetään vanhaan kouluun lukukauden loppuun asti, mikäli koulumatkaehto täyttyy.

3. Esiopetus- ja koululaiskuljetuksen hakeminen

Koulumatkaetuus myönnetään ilman hakemusta ensisijaiseen Uudenkaupungin kaupungin osoittamaan kouluun, mikäli perusteissa määritellyt kilometrirajat täyttyvät. Esiopetusoppilaille kuitenkin haetaan kuljetusetuutta erillisellä hakemuksella esiopetukseen ilmoittautumisen yhteydessä.

Yksittäistä oppilasta koskevaa koulumatkaetuutta tai sen muutosta tulee huoltajan hakea erillisellä hakemuksella. Tämä tarkoittaa sitä, että hakemus tulee perustella koulumatkan rasittavuuden tai vaativuuden, tien vaarallisuuden tai koulumatkaan käytettävän ajan perusteella.

Määritellyn kilometrirajan alittuessa oppilas voi olla oikeutettu koulumatkaetuuteen myös asiantuntijalausunnon perusteella. Asiantuntijalausunto on aina liitettävä hakemukseen. Mikäli huoltajan anomus perustuu lääkärin lausuntoon, koulutuksen järjestäjä voi edellyttää, että lausunnon antaa koululääkäri. Lausunnossa tulee todeta yksilöity tarve ja perusteet kuljetukselle. Hakemuksesta tulee ilmetä myös ajanjakso, jona kuljetus on välttämätön sekä esitys kuljetusmuodosta (esim. tarvitsee taksikuljetuksen liikuntarajoitteen takia). Lausunto ei velvoita kuntaa kuljetuksen järjestämiseen, mutta sitä käytetään asiantuntija-apuna päätöksenteossa. Suositus koulukuljetuksesta ei riitä myöntämisperusteeksi.

Koulumatkan järjestämistä tai koulumatkakulujen korvausta haetaan ja päätös tehdään jokaiselle lukuvuodelle erikseen, mikäli koulumatka on esikoulun ja 1.-2. luokan oppilaalla alle 3 kilometriä ja ylemmän vuosiluokan oppilaalla alle 5 km. Myös asiantuntijalausunnot on toimitettava joka lukuvuosi hakemuksen mukana uudelleen, elleivät ne ole luonteeltaan pysyväislaatuista. Tällaisissa tapauksissa asia sovitaan lapsen huoltajan kanssa erikseen. Erikoistapauksissa, kuten terveydellisten syiden perusteella tapahtuvissa kuljetuksissa, voidaan kuljetus järjestää tai korvata lyhyemmäksikin ajaksi.

Koulukuljetuspäätöksen tueksi voidaan vaatia moniammatillinen lausunto tilanteissa, joissa lapselle ei ole olemassa selkeää yksittäistä diagnoosia.

Oppilaalle tehty tukea koskeva päätös ei automaattisesti oikeuta koulukuljetusetuuteen.

Harkinnanvarainen koulukuljetus voidaan myöntää korkeintaan lukuvuodeksi kerrallaan, ellei kyseessä ole yllä mainittu pysyväislaatuinen terveydellinen syy, kuten liikuntarajoitteisuus. Kuljetus voidaan järjestää myös osalle vuotta (esim. talvikuu-kausiksi ajalle 1.11.–31.3.).

Kuljetuspäätöksen tekee varhaiskasvatuksen johtaja/rehtori opetus- ja kasvatustalautakunnan päättämien periaatteiden mukaisesti.

4. Esiopetuksen ja perusopetuksen koulukuljetusten järjestäminen

Kuljetukset pyritään järjestämään ensisijaisesti julkisella liikenteellä. Mikäli koulukuljetusta ei pystytä järjestämään julkisen liikenteen avulla, se järjestetään mm. tilauslinja-autoilla tai taksilla.

Kuljetusta ei välttämättä järjestetä oppilaan koko koulumatkalle, vaan oppilaan tulee varautua siihen, että hän kulkee osan koulumatkasta omatoimisesti. Kuljetuksen myöntämisen perusteena oleva kilometriraja on pisin mahdollinen omavastuumatka oppilaan omatoimiselle kulkemiselle. Oppilaan koulukuljetukseen ja omatoimiseen kävelyyn kuluva yhtenäinen aika odotusaikoihin ei kuitenkaan saa ylittää perusopetuslain mukaisia päivittäisiä koulumatkaan kuluvia aikoja. **”Kotiportailta” haetaan vain poikkeustapauksissa ja erikseen perustellusta syystä (esim. liikuntaeste).**

Alla olevassa Kuntaliiton tekemässä taulukossa on esitetty keskimääräisiä kävelyajoja ikäluokittain.

ikä vuosina	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
kävelyaika min/km	16 min	15 min	14 min	13 min	12,5 min	12 min	11,8 min	11,6 min	11,4 min	11,2 min	11 min	10,8 min

Kuljetusten odotusajat

Oppilaalle saattaa koulukuljetusautojen reiteistä ja aikatauluista johtuen kertyä odotusaikaa aamulla ennen esiopetuksen/koulun alkamista sekä iltapäivällä koulun päättymisen jälkeen. Koulupäivän päättyessä kuljetusta odottavalle oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus ohjattuun toimintaan ja opetuksen järjestäjän tulee huolehtia oppilaiden valvonnasta. Toimintaan osallistuminen on oppilaalle vapaaehtoista. Koululla on valvontavelvollisuus, vaikka oppilas ei osallistuisi ohjattuun toimintaan. Ennen koulupäivän alkua valvonta on järjestettävä ainakin silloin, kun kuljetusoppilaat joutuvat odottamaan koulun alkamista yli puoli tuntia. Päivittäiset odotusajat pyritään pitämään mahdollisimman lyhyinä, kuitenkin hyödyntäen yhteisiä kuljetusjärjestelyjä.

Lukujärjestyksistä poikkeavat kuljetukset

Koulukuljetusoppilas on oikeutettu koulukuljetukseen myös ennen tai jälkeen hänelle annetun tukiopetuksen. Jälki-istuntoon määrätyle oppilaalle rehtori katsoo kuljetusjärjestelyt niin, että oppilaan on mahdollista kulkea kotimatka myöhemmin lähtevällä aikataulun mukaisella vuorolla tai kuljetuksella tai muulla järjestetyllä tavalla. Koulujen kerhoista ei järjestetä erillisiä kuljetuksia. Kunnalla ei ole velvollisuutta järjestää erikseen kuljetusta iltapäivätoiminnasta. Asia huomioidaan kuitenkin kuljetusten suunnittelussa.

Mikäli oppilaalla on oikeus perusopetuslain mukaiseen koulukuljetukseen ja hänelle on myönnetty **vammaispalvelulain 21 §:n mukaista** lyhytaikaista huolenpitoa aamuisin, järjestetään koulukuljetus alkavaksi huolenpitopaikasta kouluun.

Kuljetuksesta maksettava saattokorvaus

Uudenkaupungin kaupunki voi suorittaa huoltajalle saattokorvausta oppilaan kuljettamisesta aiheutuneista kustannuksista. Oikeutta saada saattokorvaus oppilaan kuljetuskustannuksiin tulee hakea rehtorilta ennen kuljetuksen aloittamista. Saattokorvauksen myöntämisen edellytyksenä on, että Uudenkaupungin kaupunki ei ole järjestänyt kuljetusta muulla tavoin. Saattokorvaus on varta vasten tehdystä saatosta kunnallisen yleisen virkaehtosopimuksen mukainen kilometrikorvaus koti-koulu-koti ja työ- tai muun asiointimatkan yhteydessä tehdystä saatosta Kelan matkamääräysten mukainen km-korvaus koti-koulu-koulu-koti. Korvaus maksetaan jälkikäteen laskua vastaan.

Mikäli oppilas ei ole oikeutettu koulumatkan pituuden perusteella koulukuljetukseen, voi huoltaja sopia liikennöitsijän kanssa lapsensa kuljettamisesta oheiskuljetettavana, mikäli autossa on tilaa. Tällöin huoltaja maksaa kuljetuksesta aiheutuneet kustannukset suoraan liikennöitsijälle. Oheiskuljetettava merkitään koulun kuljetettavien oppilaiden luetteloon oheiskuljetettavaksi.

5. Säännöt ja ohjeet koulukuljetuksissa

Koulun säännöt ovat voimassa myös koulumatkan aikana. Koulukuljetusautossa ei saa liikkua kuljetuksen aikana ja turvavyöt on pidettävä kiinni koko ajomatkan ajan. Koulukuljetusauton kuljettaja saa ja hänen pitää puuttua kuljetuksen aikana ilmeneviin häiriötilanteisiin. Liikenneturvallisuus on kuljetuksen aikana tärkeää.

Liikennöitsijöiden/autoilijoiden vastuu kattaa matkan autoon noususta kotipysäkiltä tai noutopisteestä koulun pysäkille jättämiseen ja toisin päin.

Koulukuljetusauton kyytiin saa ottaa vain sellaisia urheiluvälineitä tai muita ylimääräisiä tavaroita, joita lukujärjestyksen mukaan tarvitaan esimerkiksi liikuntatunneilla tai joiden tuomisesta on muuten erikseen sovittu koulun kanssa.

Koulukuljetusauton kyytiin saavat nousta vain ne oppilaat, joille on myönnetty siihen lupa koululta. Koulukuljetusautoon ei saa ottaa kavereita mukaan.

Alla on lueteltu periaatteita ja ohjeita, joiden mukaan koulukuljetuksien aikana on toimittava. Periaatteita noudattamalla koulukuljetukset sujuvat joustavasti ja turvallisesti.

- Koulun järjestyssäännöt ovat voimassa myös koulumatkan aikana.
- Liikenneturvallisuus on kuljetuksen aikana tärkeintä. Autossa ei saa liikkua paikasta toiseen kuljetuksen aikana ja oppilaan on ehdottomasti pidettävä turvavyö kiinni määräysten mukaisesti.
- Auton kuljettaja saa puuttua kuljetuksen aikana tapahtuvaan häiriköintiin tilanteen vaatimalla tavalla.
- Huoltajan tulee ilmoittaa, jos oppilas jostakin syystä ei tarvitse koulukyytiä, koulu antaa ohjeet peruutusten tekemisestä.
- Auton kyytiin saa ottaa sukset, muttei isoja urheiluvarusteita, kookkaita soittimia tai ylimääräisiä muita tavaroita vaan näiden toimittamisesta kouluun on huoltajan huolehdittava sovittu koulun kanssa. Sukset, pelimailat ja luistimet on kuljetuksen ajaksi oltava pakattuna suljettuun pussiin tai kassiin. Urheiluvarusteiden kuljetusta pienissä takseissa emme kuitenkaan aina voi taata niiden tilanahtauden vuoksi. Näissä tapauksissa kuljetuksen harkitsee liikennöitsijän kuljettaja.
- Pysäkillä on oltava ajoissa. Auto ei odota.

- Auto ei odota oppilasta, jos hän lähtee hakemaan esim. unohtunutta tavaraa kotoa.
- Myöhästynyttä oppilasta ei kuljeteta erikseen.
- Oppilaan on oltava odottamassa 5 min. ennen sovittua aikaa sovitulla pysäkillä.
- Linja-autoa käytettäessä on annettava selvä ja reipas pysähtymismerkki. Hämärän ja pimeän aikana heijastin auttaa ratkaisevasti näkymistä.
- Maksu suoritetaan linja-autossa kortilla, jonka tulee olla ehjä ja oikealle välimatkalle annettu. Jos kuljettaja huomauttaa virheellisestä kortista, on oppilaan välittömästi koululla ilmoitettava asia koulusihteerille tai koulun rehtorille.

Aikataulut

Koulun tilaamissa kuljetuksissa on aikatauluina toimiva matkustajaluettelo, jota päivitetään säännöllisesti.

Huoltajan tulee ilmoittaa koulun tilaamissa kuljetuksissa liikennöitsijälle vähintään tuntia aikaisemmin, kun oppilas ei tarvitse koulukyytiä tai kun peruutustarve on tiedossa. **Perumatta jätetyn tai aiheettoman kuljetuksen todelliset kustannukset voidaan periä huoltajalta.**

Aamuisin koulukuljetusauto voi saapua hieman ilmoitettua aikaa myöhemmin. Koulukuljetusauto ei kuitenkaan saa ohittaa hakupaikkaa ennen sovittua aikaa, elleivät kaikki ajolistojen mukaan hakupaikasta kyytiin nousevat oppilaat ole mukana. Iltapäivisin koulukuljetusoppilaat haetaan kouluilta suunnitellun ajoreitin mukaisesti.

6. Toiminta poikkeustilanteissa

Oppilaan koulumatka on reitti suorinta tietä kotoa esiopetuspaikkaan/kouluun ja takaisin. Koulumatkaksi ei katsota oppilaan poikkeamista koulureitiltä tai jos hän ei käytä hänelle osoitettua koulukuljetusta. Esimerkiksi oppilas menee koulusta suoraan kaverin luokse tai huoltaja hakee hänet koululta.

Koulukuljetusauto ei saavu pysäkillä

Ajokelin ollessa erityisen huono tai muista erityisistä syistä voi joskus käydä niin, että auto ei pääse kulkemaan aikataulun mukaisesti. Liikennöitsijä on tällöin velvollinen järjestämään korvaavan kuljetuksen mahdollisuuksien mukaan. Oppilaan ei pidä kuitenkaan odottaa kuljetusta pysäkillä loputtomiin (=yli 30 minuuttia), vaan on parasta, että hän menee takaisin kotiinsa tai hakeutuu huoltajiensa avustamana kouluun.

Kuljetuksen laatuun ei olla tyytyväisiä

Mikäli kuljetusoppilas ja hänen huoltajansa eivät ole tyytyväisiä kuljetuksen laatuun, tulee huoltajan ottaa yhteyttä esiopetuspaikkaan/kouluun. Esiopetuspaikka/koulu selvittää ongelmatilanteet ja ne kirjataan ylös päiväkodin esimiehen/rehtorin kanssa. Liikennöitsijään otetaan yhteyttä tilanteiden selvittämiseksi ja palvelun parantamiseksi.

Erimielisyydet liikennöitsijän kanssa

Pääsääntöisesti liikennöitsijä yhdessä varhaiskasvatuksen johtajan/rehtorin kanssa osoittaa oppilaalle kuljetuksen nouto-/jättöpysäkin paikan, joka voi olla linja-autopysäkki, liittymä tai muu liikenteellisesti turvallinen paikka. Jos oppilaan huoltajalla ja liikennöitsijällä on erimielisyyttä pysäkin paikasta, päättää varhaiskasvatuksen johtaja/rehtori lopullisen paikan.

Onnettomuudet

Kunta vastaa oppilaille koulussa tai koulumatkalla tapahtuvista tapaturmista. Vastuu koskee varsinaista kouluaikaa ja koulumatkaa sekä koulun järjestämiä opinto- ym. retkiä. Kunta korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Liikennevahingoissa, joissa toisena osapuolena on moottoriajoneuvo, hoitokulut tulee ohjata ensisijaisesti lakisääteisen liikennevakuutuksen korvattaviksi. Esinevahinkoja ei korvata. Mikäli sattuu vakava liikenneonnettomuus, jossa tapahtuu henkilövahinkoja, vastaa poliisi tilanteen hallinnasta ja tiedottamisesta. Jos sattuu vakavuusasteeltaan lievempi onnettomuus, on päiväkotikoulu velvollinen tiedottamaan oppilaiden huoltajille tapahtuneesta.

Poikkeukselliset sääolosuhteet

Poikkeuksellisten sääolosuhteiden (esim. kova pakkanen) vuoksi ei järjestetä erillisiä kuljetuksia. Kuljetusoppilaat kuljetetaan kuitenkin tavalliseen tapaan. Lapsilta edellytetään sään mukaista pukeutumista.

Vahinko- tai ilkivaltatapaus

Mikäli oppilas aiheuttaa koulukuljetusautolle vahinkoa ja/tai ilkivaltaa, on hän velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon. Tällöin oppilaan huoltaja ja liikennöitsijä sopivat keskenään vahinkojen korvaamisesta. Uudenkaupungin kaupunki ei korvaa oppilaiden koulukuljetusautoille aiheuttamia vahinkoja.

7. Liikennekasvatus ja turvallisuus

Uudenkaupungin kaupunki pyrkii jatkuvasti omalta osaltaan parantamaan koulumatkojen turvallisuutta.

Päävastuu liikennekasvatuksessa on kuitenkin huoltajilla, jotka ovat velvollisia opastamaan lapsiaan liikkumaan turvallisesti liikenteessä. Huoltajien toivotaan huolehtivan siitä, että erityisesti koulunsa aloittaville, mutta myös vanhemmille oppilaille opetetaan hyvin koulureitti, aikataulut ja liikenteessä kulkeminen. Vanhempien on neuvottava ja opastettava, tarpeen mukaan kuljettava mukana sekä saatettava lasta, kunnes hän oppii itse kulkemaan ja huomioimaan liikennettä. Huoltajat vastaavat koulukuljetuksessa olevien lasten turvallisesta pääsystä kotoa autoon ja autosta kotiin.

Vanhempien tulee arvioida, onko heidän lapsensa riittävän kypsä kulkemaan koulumatkan tai osan koulumatkasta pyörällä. Pyöräilykypäriä tulee lain mukaan käyttää aina pyöräillessä. Lisäksi tulee huolehtia heijastimen käytöstä pimeään vuodenaikaan. Koulun vastuulla oppilas on noustuaan autosta kouluun ja koulun päättymisestä autoon nousuun.

Päiväkodit/koulut tiedottavat poikkeustapauksista edelleen liikennöitsijöille ja koteihin.

Laki järjestyksen pitämisestä joukkoliikenteessä oikeuttaa kuljettajan poistamaan häiriötä aiheuttavan matkustajan, joka kielloista huolimatta jatkaa häiriön aiheuttamista. Matkustajaa ei saa kuitenkaan poistaa, jos siitä aiheutuisi vaaraa hänen terveydelleen.

Oppilas voi vaikuttaa omaan turvallisuuteensa myös koulukuljetuksen ja julkisen liikenteen käyttäjänä. Kuljettajalle on taattava työrauha, jotta hän voi keskittyä ajamiseen. Oppilaat eivät saa myöskään häiritä muita matkustajia.

Kunta on vakuuttanut kaikki oppilaat esiopetuksessa/koulussa tai koulumatkalla tapahtuvan tapaturman varalta. Vakuutus koskee varsinaista esiopetus-/kouluaikaa ja koulumatkaa sekä koulun järjestämiä opinto- ym. retkiä. Vakuutus korvaa tapaturman aiheuttamat hoitokulut. Esinevahinkoja ei korvata. Iästä huolimatta vahingontekijä tai hänen huoltajansa joutuu korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

Päiväkodin/koulun piha-alueen liikenne järjestetään siten, että se ei vaaranna oppilasturvallisuutta. Päiväkodit ja koulut osoittavat piha-alueiden tuntumasta vanhemmille turvallisen oppilaiden jättö- ja noutopaikan. Liikennöitsijöiden/autoilijoiden vastuu kattaa matkan autoon noususta kotipysäkiltä tai noutopisteestä päiväkodin/koulun pysäkille jättämiseen ja toisin päin.

8. Ohjeita esiopetusyksiköille ja kouluille

Tiedottaminen huoltajille

Päiväkodin/koulun vastuulla on tiedottaa koulukuljetusjärjestelyistä huoltajille.

Muutoksista ilmoittaminen

Oppilaan tapaturman vuoksi tarvittava koulukuljetus pyritään järjestämään lääkärintodistuksen toimittamispäivän jälkeisestä päivästä alkaen

Esiopetuspaikka/koulu huolehtii ja järjestää esiopetuspaikan/koulun omasta toiminnasta aiheutuvat lyhytkestoiset kuljetusmuutokset.

Esiopetuspaikka/koulu huolehtii seuraavista koulukuljetuksista koskevista asioista

- Päiväkodin johtaja ja koulun rehtori vastaavat kuljetusjärjestelyistä ja huolehtivat, että liikennöitsijä saa kuljetusoppilaiden kuljetusaikataulut ym. tarvittavat tiedot ajoissa.
- Työjärjestysten suunnittelussa huomioidaan kuljetusjärjestelyjen kustannustehokkuus siten, että aina ensisijaisesti käytetään joukkoliikennettä.
- Oppilaat aikataulutetaan koulujen lukujärjestysten mukaisesti koulukuljetusten reiteille. Työjärjestysten tulisi olla pysyviä.
- Koulusihteeri huolehtii siitä, että oppilaiden tiedot ovat Primus-ohjelmassa ajan tasalla (tiedot, joilla on vaikutusta koulukuljetuksen järjestämiseen).
- Erityistä huolenpitoa vaativilla oppilailla (esim. kehitysvammainen oppilas, erityisoppilas) on tarpeen vaatiessa koulunkäynninohjaaja autossa, vastaanottamassa koulukuljetuksesta tai saattamassa koulukuljetukseen.
- Esiopetuspaikka/koulu järjestää kuljetusoppilaiden valvonnan ja tilan kuljetusten odotusajaksi.
- Kuljetuksiin liittyvät reklamaatiot tehdään aina kirjallisesti. Reklamaatioon kirjataan tapahtuma aika ja paikka kellonajan tarkkuudella sekä tieto siitä, kenen kuljetusta ko. reklamaatio koskee.
- Esiopetuspaikka/koulu järjestää poikkeavista työjärjestyksistä aiheutuvat kuljetusmuutokset (kuljetusten peruutukset sekä uudet kuljetusjärjestelyt)
- Esiopetuspaikka/koulu tiedottaa koulukuljetusjärjestelyistä huoltajille.
- Esiopetuspaikka/koulu tilaa tapaturmien tai sairauden perusteella järjestettävät koulukuljetukset.
- Esiopetuspaikka/koulu tilaa koulumatkakortit ~~Matkahuollosta~~ ja huolehtii korttien latauksista, palautuksista, lisätilauksista jne.

9. Ohjeita kuljetusoppilaiden huoltajille

Huoltajan tehtävänä on huolehtia, että

- Oppilas on ajoissa hakupaikalla
- Oppilas on pukeutunut sään mukaisesti
- Oppilas käyttää pimeällä heijastinta (myös kaupunki- ja taajama-alueella)
- Oppilas ottaa kyytiin vain sellaisia urheiluvälineitä ja muita ylimääräisiä tavaroita, joita tarvitaan työjärjestyksen mukaisesti esim. liikuntatunneilla ja joiden tuomisesta on muuten erikseen sovittu koulun kanssa. Huoltajan tehtävä on myös huolehtia siitä, että urheiluvälineet ja muut ylimääräiset tavarat on pakattu asianmukaisesti.

Huoltajat opastavat lastaan asianmukaiseen käyttäytymiseen ja turvallisuuteen koulumatkojen aikana sekä kertovat tarvittaessa kuljettajalle lapsen sairauksista ja mahdollisesta lääkityksestä (esim. diabetes, epilepsia).

Huoltajat harjoittelevat lapsen kanssa linja-autolla kulkemista.

Huoltaja ei voi tilata koulukuljetusta, eikä tehdä muutoksia kuljetusreittiin.

10. Ohjeita liikennöitsijälle ja kuljettajalle

- Lapsia tulee kohdella tasavertaisina asiakkaina ja tulevana aikuisina.
- Hyvästä fyysisestä ja henkisestä ajokunnosta tulee huolehtia, sillä vaativa ja riskialtis kuljetustehtävä edellyttää niitä.
- Lukuvuoden alussa esittäytytään uusille kuljetusoppilaille.
- Kuljetettavien oppilaiden nimilista pidetään mukana ja mahdolliset muutokset päivitetään nimilistaan heti muutosilmoituksen jälkeen.
- Kuljetuksissa käytettävän auton kunnon on oltava määräysten sekä ohjeiden mukainen ja siisti. Mm. turvavyöiden oltava kunnossa ja niitä on oltava riittävä määrä.
- Kuljetettaviin tai heidän perheisiinsä liittyvistä asioista ei kerrota ulkopuolisille. Kuljetusluettelot on tarkoitettu vain kuljettajaa varten.
- Varmistetaan, että kuljetettavilla on turvavyöt kiinni liikkeelle lähdettäessä.
- Noudatetaan liikennesääntöjä ja nopeusrajoituksia ja ollaan samalla esimerkkinä lapsille.
- Sovitaan päiväkotien/koulujen kuljetuksesta vastaavien kanssa oppilaan haku-/jättöpaikoista.
- Huolehditaan erityistä huolenpitoa vaativien (esim. kehitysvammaisten) oppilaiden luovuttamisesta vastaanottavalle henkilölle asti.
- Koulukuljetusreitit ajetaan tilauksen mukaisesti ja noudatetaan sovittua aikataulua.

- Huolehditaan järjestyksenpidosta autossa.
- Auto pysäköidään siten, että kuljetettava voi nousta ja jäädä pois kyydistä turvallisessa paikassa.
- Oppilaat sijoitetaan autoon kuljetettavien koko ja erityistarpeet huomioiden.
- Kuormitusmääräyksiä noudatetaan.
- Kuljetetaan liikuntavälineitä (sukset niputettuina, pulkka jne.).
- Opastetaan autosta poistuvaa oppilasta.
- Ongelmatilanteissa ollaan yhteydessä huoltajaan tai koululle.
- Auto varustetaan turvalukolla (Laki alkolukon käytöstä koulu- ja päiväkotikuljetuksissa 10.12.2010/1110) ja taksiasetuksen mukaisella koulukyyti-merkillä.
- Liikennöitsijä vastaa kuljettajiensa rikostaustan selvittämisestä (Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 14.6.2002/504).